

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU DRUŠTVA PROFESIONALNIH NOVINARA (DPNCG) ZA 2023. GODINU

Društvo profesionalnih novinara Crne Gore (DPNCG) je neprofitna, strukovna nevladina organizacija koja okuplja novinarke/novinare, snimatelje, fotoreportere.

DPNCG je osnovano 8. jula 2016.godine, registrovano 10. oktobra 2016.godine sa ciljem da se unapredi profesionalizam u medijima, poštovanje Etičkog kodeksa novinarki i novinara Crne Gore, statusa zaposlenih u medijima, slobode javnog izražavanja, transparentnosti, vladavine prava, rodne ravnopravnosti.

Članovi udruženja su kolege iz većine medija u Crnoj Gori, uglavnom prepoznatljivi u struci, sa višegodišnjim iskustvom a pojedinci su dobitnici nagrada za istraživačko novinarstvo.

MISIJA ***Novinari u Crnoj Gori slobodno, objektivno i profesionalno izvještavaju***

o svim temama od javnog interesa i zaštićeni su nasilja ili bilo kakvih drugih pritisaka.

VIZIJA ***Crna Gora je slobodno, demokratsko društvo sa slobodnim, profesionalnim medijima koji primjenjuju visoke profesionalne standarde.***

DPNCG je prošle godine nastavilo sa pravnom i psihološkom podrškom, koju nudimo novinarima/novinarkama, snimateljima i fotoreporterima od osnivanja. Aktivnosti su realizovane u okviru projekta „Mediji za odgovorno društvo“ koji je podržan u okviru programa OCD u Crnoj Gori - od osnovnih usluga do oblikovanja politika - M'BASE, koji sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO) u partnerstvu sa njemačkom fondacijom Friedrich Ebert Stiftung (FES), NVO Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore (CZIP), NVO Politikon mreža, a u saradnji sa Ministarstvom javne uprave i Ministarstvom evropskih poslova Vlade Crne Gore. Program finansira Evropska unija a kofinansira Ministarstvo javne uprave.

Kroz liniju pravne podrške, u okviru koje DPNCG ima potpisane memorandume o saradnji sa više advokata, izradili smo brošuru o propustama u istragama napada na novinare.

Iako su istrage napada na novinare i njihovu imovinu deklarativno godinama prioritet nadležnih državnih organa i dalje u većini slučajeva ne postoji zadovoljenje pravde. To se tiče i jednog

ubistva i više predmeta nanošenja teških telesnih povreda novinara, koji su različito krivično kvalifikovani.

Evropska komisija u izvještajima za Crnu Goru navodi ograničen napredak u slobodi izražavanja i potrebu države da istraži i sankcioniše slučajeve napada.

Sačinili smo preporuke i uputili ih Vrhovnom državnom tužilaštvu (VDT).

<https://dpncg.com/images/pdf/AnalizaIstragaNapadaNaNovinare.pdf>

Preporuke VDT-u:

- * Vrhovno državno tužilaštvo i rukovodioci državnih tužilaštava treba da izvrše uvid u spise svih predmeta napada na novinare i da utvrde propuste u dosadašnjim istragama. Propuste u svim istragama treba konstatovati bez obzira na mogućnost pokretanja postupaka odgovornosti zbog protoka vremena i nastupanja eventualne zastarjelosti.**
- * U predmetima u kojima istraga još traje rukovodioci državnih tužilaštava treba da razmotre mogućnost davanja obavezujućih uputstava postupajućim tužiocima kako bi istrage dale rezultate i kako bi se okončale u razumnom roku.**

*** U svim predmetima gdje je prekoračen zakonski rok od šest mjeseci za okončanje istrage, neposredno viši državni tužilac treba da traži od postupajućeg državnog tužioca da mu u skladu sa odredbama ZKP-a^[1] dostavi detaljno izjašnjenje o razlozima zbog kojih istraga nije okončana i da zatim preduzme potrebne mjere da se istraga okonča.**

*** U predmetima u kojima je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja potrebno je utvrditi razloge za nastupanje zastarjelosti, posebno da li se to može pripisati u odgovornost, odnosno propuštanje i neažurnost državnih tužilaca i u skladu sa tim eventualno preduzeti radnje u pravcu utvrđivanja odgovornosti.**

*** Državnim tužiocima koji postupaju u predmetima napada na novinare dati obavezujuće uputstvo da, u saradnji sa oštećenima, utvrde eventualnu povezanost napada na njih sa njihovim profesionalnim radom i da detaljno analiziraju sve tekstove koje su novinari objavili prije napada.**

*** Državnim tužiocima dati obavezujuće uputstvo da uvijek u slučaju napada na novinare i medije izađu na lice mjesta i neposredno rukovode uviđajem, kao i da aktivno sarađuju sa oštećenima i da ih obavještavaju o svim radnjama.**

Kroz liniju psihološke podrške održano je više individualnih seansi sa novinarkama i novinarima, koje je vodio naš psiholog. Na kolektivnim treninzima uveli smo psihodrame, čiji je bio cilj da se ojačaju novinarke/novinare da se lakše nose sa stresom.

Psihodrame

Po prvi put psihološka podrška uključila je psiho drame, odnosno metod čiji je cilj simulacija stresnih situacija i načina njihovog prevazilaženja. Psiholog Miloš Bulatović rekao je da se kroz interaktivne radionice, u okviru psihodramskog pristupa, pokušava učesnicima pružiti „proroda određenih ličnih tema, koje su povezane sa stresorima u radnom okruženju“.

“Postupak je baziran na scenskoj ekspresiji uz korišćenje dramskih tehnika, sociometrije i grupne dinamike. Na treningu, učesnici su bili podstaknuti da produže i upotpune svoje postupke iz prethodnog iskustva kroz postavku scena, igranje uloga i dramsku self-prezentaciju,” naveo je on.

Psiho drame su važne zbog svakodnevnog stresa kojim su novinari izloženi, različitih vidova pritiska na poslu, potencijalno konfliktnih situacija i sa tim u vezi nesporazuma u komunikacijama.

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Nastavak psihološke i pravne podrške obezbjedili smo kroz hitan grant **“Hitna psihološka i pravna podrška ugroženim i novinarkama i novinarima Crnoj Gori”**.

Projekat je podržan Ad Hoc grantom regionalnog projekta SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan kojeg implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD) BiH, Center for Research and Policy Making (CRPM) Sjeverna Makedonija i Institute for Democracy and Mediation (IDM) Albanija, a finansijski podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

Kroz hitan grant su realizovane dvije vrste aktivnosti:

- psihološka pomoć novinarima
- pravna podrška novinarki/lokalnoj dopisnici main stream medija.

Kroz urgentnu psihološku podršku sprovedeno je 20 individualnih psiholoških seansi prije svega za ugrožene novinarke.

Podrška koja im je ovim putem pružena pomogla je za jačanje otpornosti kako bi mogle profesionalno obavljati posao, suočiti se sa stresom i prijetnjama (direktnim ili indirektnim), kao i drugim izazovima na poslu. Za ovu vrstu aktivnosti posebno je važan i rodni aspekt jer su pomoć iskoristile novinarke, koje su izloženije javnom i direktnom pritisku zbog posla koji obavljaju.

Psihološka podrška sadržavala je i kolektivni trening za grupu novinarki i novinara, na kome je psiholog ponudio predloge za prevazilaženje stresnih i konfliktnih situacija, a u cilju profesionalnog obavljanja zadataka u medijima.

Kada je u pitanju pravna podrška, kroz postupanje advokata inicirali smo i pratili postupak procjene bezbjednosti za lokalnu dopisnicu iz Kolašina. Obezbjedili smo da policija nadzire mjesto njenog stanovanja, posebno nakon što je tužilaštvo po službenoj dužnosti obustavilo postupak i uputilo novinarku na privatnu parnicu pred redovnim sudom.

Na kraju godine, ažurirali smo listu članova DPNCG a počeli smo i sa naplatom članarine, koja do sada nije bila obavezna. Prema zvaničnoj evidenciji DPNCG ima 150 članova, ali tek nekoliko procenata plaća članarinu koja iznosi jedan (jedan) euro mjesečno.

Novinar na sudu dokazao da je oklevetan

Novinar **Siniša Luković** je, zahvaljujući pravnoj podršci DPNCG, prošle godine je dobio sudski spor jer je bio oklevetan zbog posla koji radi.

Osnovni sud u Kotoru usvojio je tužbu Lukovića protiv predsjednika CKM-a **Aleksandra Damjanovića** i portala **Aktuelno** i **Skala Radio** (njihovih osnivača) zbog povrede prava ličnosti jer su plasirali, odnosno objavili, tekstove i komentare u kojima se novinar vrijeđa i proziva

da je državni izdajnik, neprofesionalni plaćenik i slično.

U prvostepenoj presudi se „Aktuelno“ i „Skala radio“ obavezuju da nakon njene pravosnažnosti uklone sporne tekstove, kao i da objave presudu suda.

Lukoviću, koga je ispred DPNCG zastupala avdokatica **Maja Živković**, je sud za pretrpljene duševne bolove dosudio 1.000 eura odštete – koju treba da plate solidarno Damjanović, „Skala“ i „Aktuelno“.

Presudu je izrekla sutkinja **Narcisa Maja Bošković**.

Siniša Luković je kao novinar lista i portala Vijesti 16.decembra 2021. objavio tekst „Damjanoviću preko 53 000 eura iz tivatske kase“. U njemu je, pozivajući se na službena dokumenta, iznio podatke o tome koliko je novca predsjednik CKM dobio od lokalne vlasti, tokom mandata Demokratske partije socijalista (DPS). <https://www.vijesti.me/vijesti/politika/581034/damjanovicu-preko-53-000-eura-iz-tivatske-kase>

U demantiju koji je potom Damjanović uputio medijima, a integralno su ga objavili „Aktuelno“ i „Skala radio“, on je umjesto da reaguje na podatke, kako nalaže Zakon o medijima , vrijeđao autora teksta, tvrdeći da ga plaćaju za pisanje tekstova, da je na sporan način- zloupotrebljavajući profesiju - zapošljavao porodicu i slično.

U presudi se navodi da je sadržina čitavog teksta, prevashodno citirane rečenice (uvrede – primjedba autora) povredili čast i ugled tužioca, nanoseći mu psihičku bol zbog teških i netačnih optužbi. Navodi se da tekst kao takav ni na koji način ne može biti zaštićen pravom na slobodu izražavanja, već da se radi o prekoračenju granica prihvatljivog govora (**član 10, stav 2 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama**).

Novinarka žrtva proganjanja, podnijela tužbu protiv žutog portala

Dopisnica nedjeljnika Monitor i lista Vijesti iz Kolašina **Dragana Šćepanović** podnijela je Osnovnom sudu u Podgorici tužbu zbog višemjesečne kampanje koju protiv nje vodi portal aktuelno. Nakon što su osnovna tužilaštva u Podgorici i Kolašinu procijenila da nema elemenata da pokrenu istragu I uputila je na parnicu, novinarka je uz pravnu podršku DPNCG I advokaticе Maje Živković, podnijela tužbu kojom traži uklanjanje 10 spornih tekstova I da plati nematerijalnu štetu za duševne bolove.

Zbog tekstova u kojima je dopisnica pisala o poslovima lokalnog biznismena, koji je i vlasnik portal, novinarka je dovođena u vezu sa mafijom, reketiranjem, tabloidnim novinarstvom...a njene fotografije objavljivanje uz pogrдне i uvredljive naslove.

Programi: DPNCG kroz linije pravne i psihološke podrške omogućava kolegama korišćenje usluga advokata i psihologa, koje plaćamo uz podršku donatora.

Obije linije utemeljene su projektom Evropske zadužbine za demokratiju (European endowment for democracy/EED) 2019.godine, a u 2023. je njihova održivost omogućena kroz M'base projekat i projekat SMART Balkan.

Izvještaj sačinila:

Generalna sekretarka *Mila Radulović*

Finansijski izvještaj DPNCG za 2023. dostupan je na sajtu Poreske uprave i na **ovom** linku.